

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022 **Zdravi. Prodorni. Prožni.**

25. in 26. oktober 2022, Grand Hotel Bernardin Portorož
Dvorana Europa

<https://web.acs.si/lp2022>

#LPoIO2022

O učečih se skupnostih

Prof.dr.Vesna Švab, NIJZ, ZD Logatec, ŠENT

Letni posvet
o izobraževanju odraslih

VSEBINA

- Javno zdravstveni problem
- Odgovori
- Interdisciplinarno izobraževanje
- -izkušnje
- -modeli
- -prioritete

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

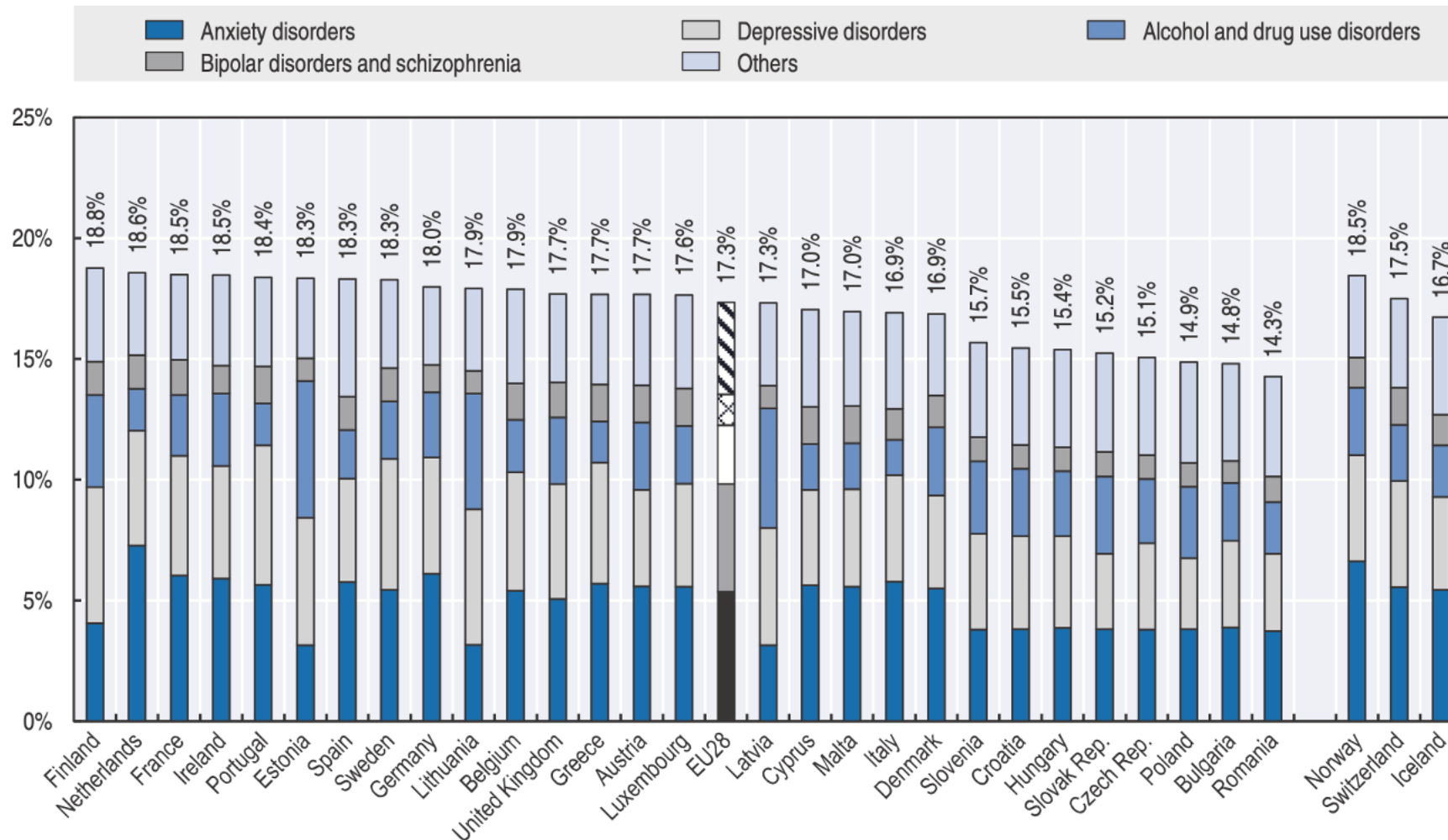
Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Prevalenca duševnih motenj po posameznih državah EU

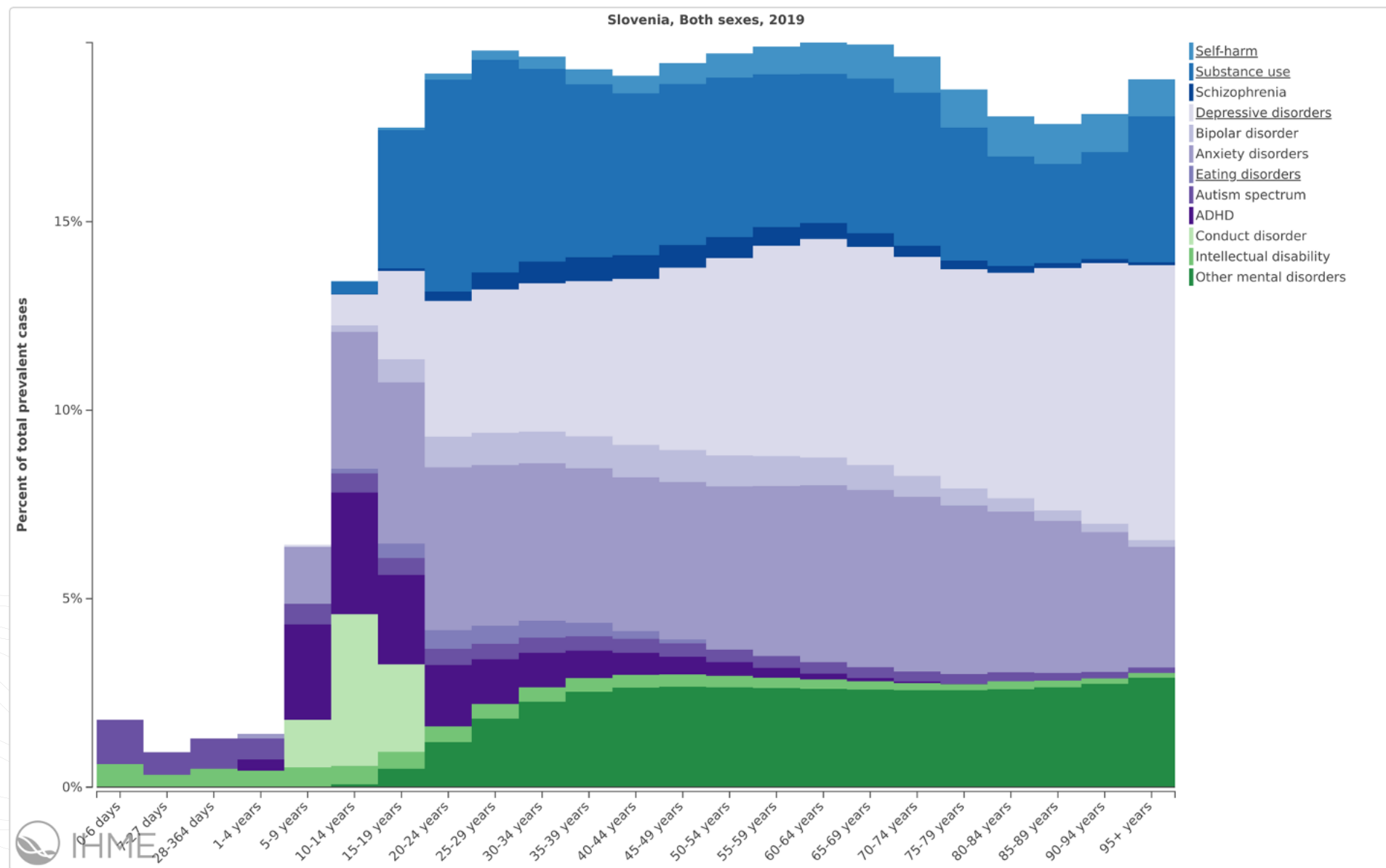
Figure 1.1. **More than one in six people in EU countries have a mental health problem**

Source: IHME, 2018 (these estimates refer to 2016).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933833920>

Prevalenca duševnih motenj v Sloveniji

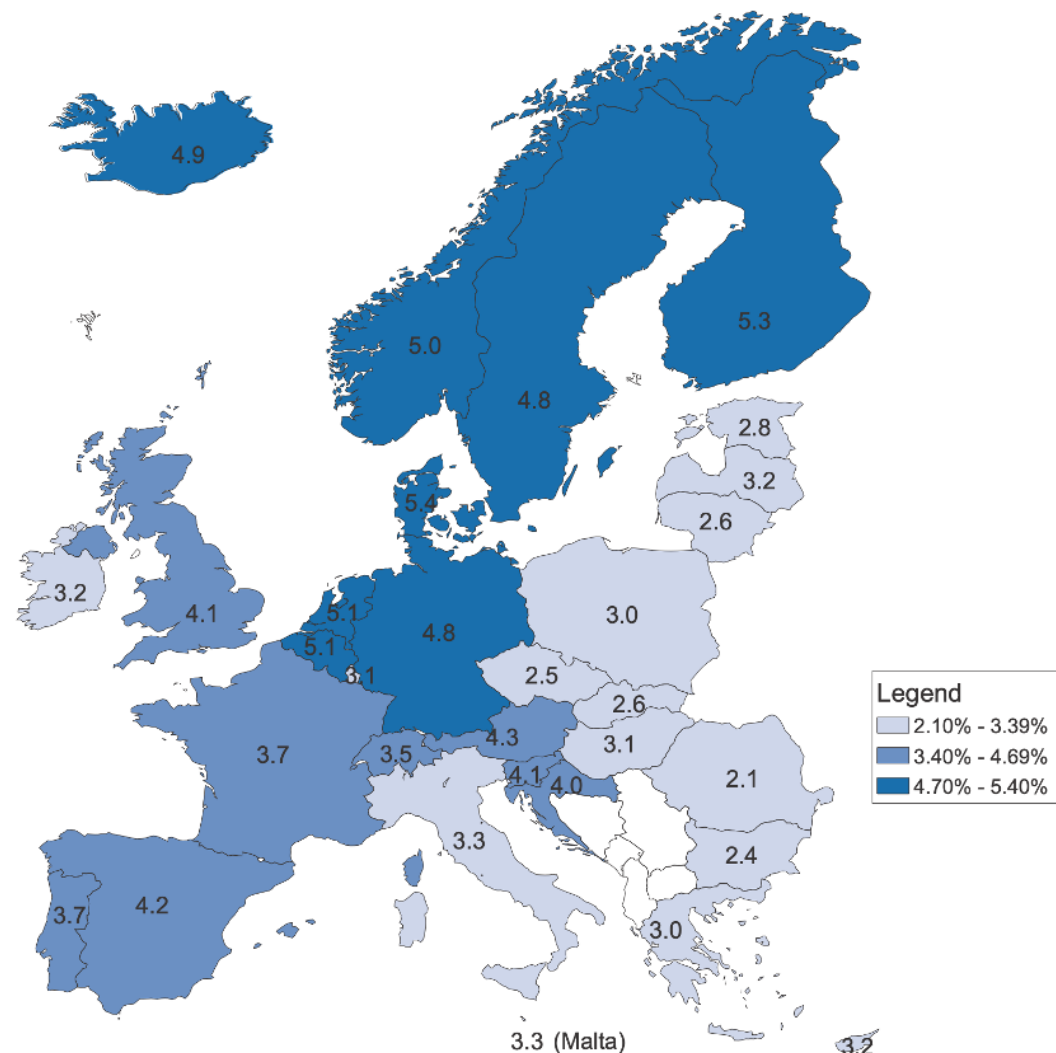

IHME

Strošek duševnih motenj v deležu BDP

Figure 1.6. **Estimated direct and indirect costs related to mental health problems across EU countries**

As a % of GDP, 2015

4,1 % BDP Slovenije =
cca 1,5 milijarde EUR

Source: OECD estimates (see Box 1.2 and Table 1.1 for further information).

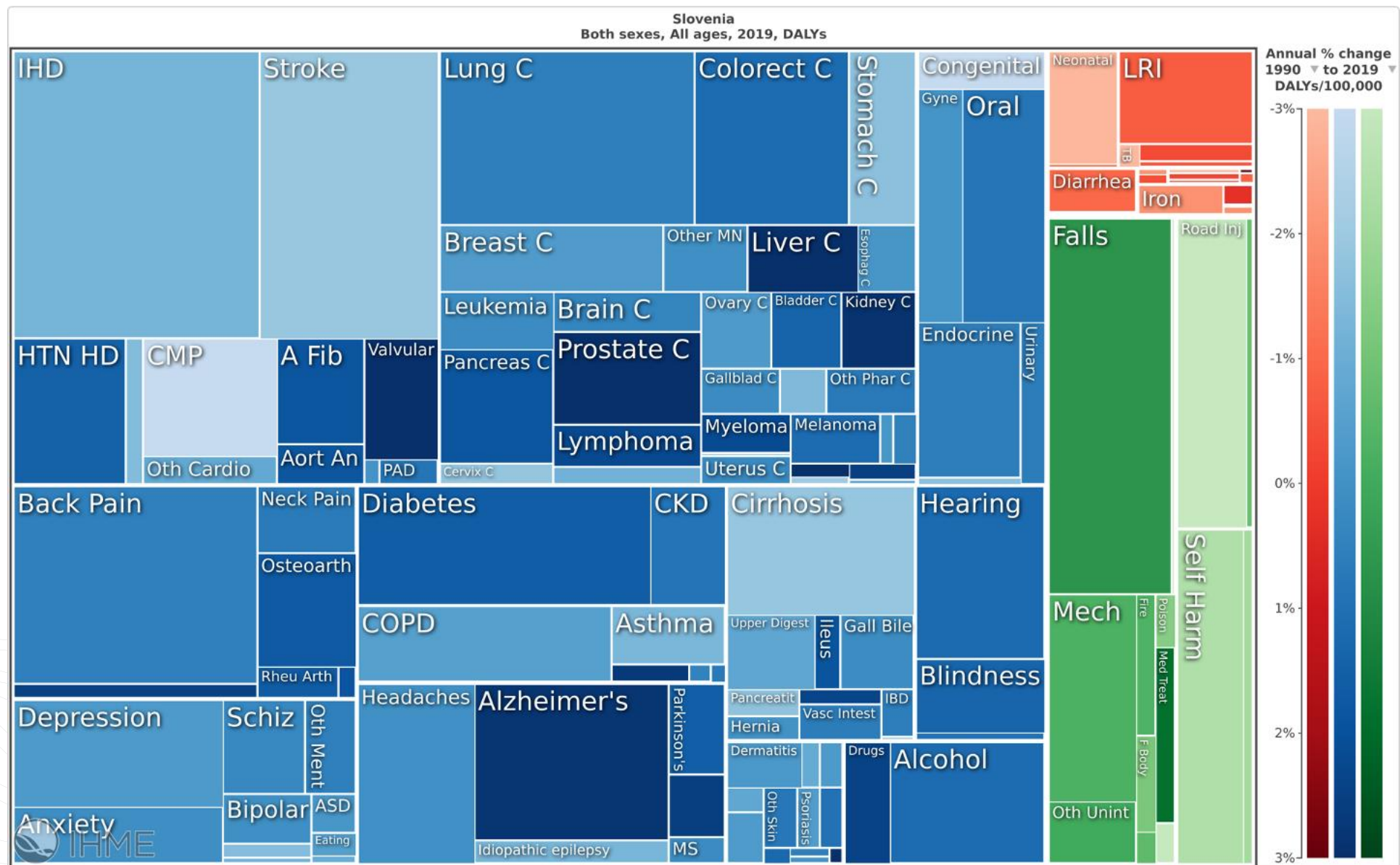
StatLink

<http://dx.doi.org/10.1787/888933834015>

ih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Razporeditev bremena bolezni v Sloveniji

Breme duševnih motenj, samopoškodbenega in samomorilnega vedenja in zlorabe prepovedanih drog = **11 %** celotnega bremena bolezni v Sloveniji

<https://web.acs.si/2022>

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

TELESNO ZDRAVJE- DUŠEVNO ZDRAVJE

- Ljudje z duševnimi motnjami umirajo povprečno v primerjavi z drugimi ljudmi 20 let prej
- ženske 15 let
- prezgodnja umrljivost, ki je v nasprotju s pravico do enakopravnega dostopa do zdravja
- Službe za duševno zdravje je potrebno integrirati v osnovno zdravstveno varstvo.

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022
Thornicroft G. Physical health disparities and mental
illness: the scandal of premature mortality.Br J Psychiatry.
<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Editorial

The widened gap in mental health services during the pandemic

WHO defines health as “a state of complete physical, mental and social wellbeing and not merely the absence of disease or infirmity”. In the pursuit of physical health, people have never hesitated to combat disease. By contrast, our recognition of the existence of mental disorders and the essential need to take care of mental health has seen a long delay. Nowadays, with the notion of “no health without mental health”, both individual and societal recognition of mental health have vastly improved. Individuals are in transition from recognising the issue and accepting the need for help, to developing the intention and seeking the required help. On a societal level, efforts are being made to spread knowledge, reduce stigma, and develop mental health services in prevention, diagnosis, and intervention. However, these efforts are far from enough when we look at the substantial gap between the demand for mental health services and supply, which has widened during the COVID-19 pandemic.

Globally, government health budgets included an average of only 2% for mental health in recent years. Development assistance for mental health has never exceeded 1% of the total development assistance for health. In low-income and middle-income countries (LMICs), the number is only 0.5%. Mental health care is under-resourced and receives the least investment compared with other health conditions in many countries. In the Western Pacific region, more than 100 million people have mental health disorders, while the median number of mental health workers in the region is ten per 100 000 population. Worryingly, 76–85% of people with severe mental disorders receive no treatment in LMICs in the region. These already large treatment gaps in mental health care are expected to have worsened during the COVID-19 pandemic, attributed to the increased burden of mental disorders, and disrupted mental health services.

On Oct 8, 2021, *The Lancet* published global estimates of the impact of the pandemic on mental health. An estimated 53.2 million additional cases of major depressive disorder (an increase of 27.6%) and 76.2 million additional cases of anxiety disorders (an increase of 25.6%) were diagnosed during the COVID-19 pandemic. Locations hit hardest by the pandemic in 2020 had the highest increases in mental health diagnoses.

Even after the pandemic, uncertainties about sporadic outbreaks of the disease, emergence of new variants, effectiveness of vaccines, and when and to what extent everyday life will return to normal are constantly imposing stressors leading to higher risks of mental disorders, including anxiety and depression.

Unfortunately, at a time when they are greatly needed, mental health services have been disrupted, further exacerbating the gap between demand for mental health services and supply.

Before the pandemic, mental health screening, prevention, and intervention services and programmes were mainly set up in schools, workplaces, and within communities. However, due to the implementation of strict measures to contain the pandemic, including lockdowns, school closures, and travel restrictions, large numbers of these services were disrupted, resulting in inaccessible mental health care services for people in need. According to a *WHO report* released on Oct 5, 2020, three-quarters of school or workplace mental health services were wholly or partly disrupted due to COVID-19, as well as community-based services, which are already limited in availability.

Fortunately, some actions are being taken to respond to the widened gap in demand and supply for mental health services. Innovative service methods have been developed to overcome the disruption to existing services. Digital interventions, such as hotlines for remote psychological first aid and apps allowing access to mental health specialists have been introduced; materials and guidelines have been developed and delivered via social media to encourage self-help and help-seeking among susceptible groups; and training in basic psychosocial skills for health-care providers, counsellors, and social workers have been rolled out.

Now more than 18 months after the outbreak of the COVID-19 pandemic, mental health, as a far-reaching result of the pandemic has been brought to the forefront. As the theme of this year's World Mental Health Day, it is time to make mental health care for all a reality by addressing the gap in mental health services during the pandemic.

The Lancet Regional Health - Western Pacific

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

ODGOVORI

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Letni posvet koordinira:

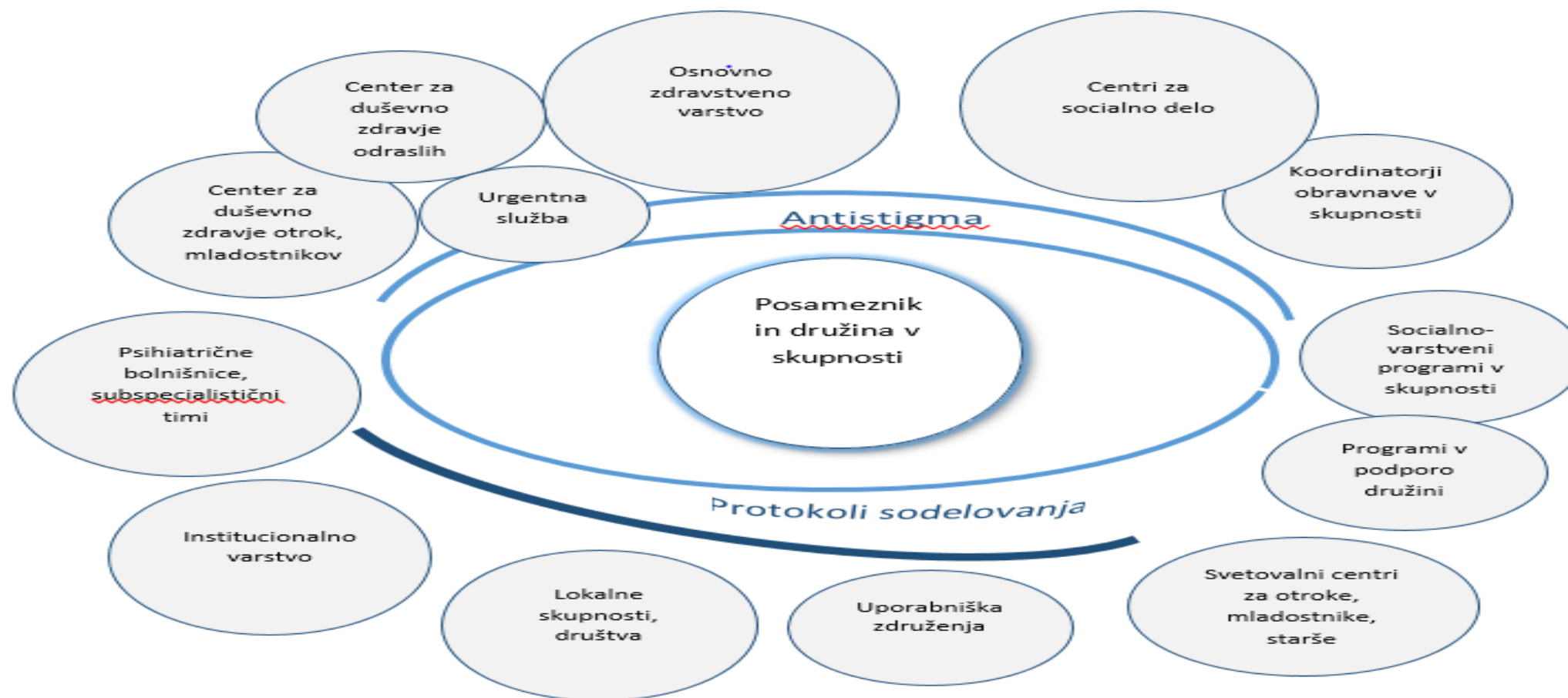
Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Slika 1: Regionalna mreža služb za duševno zdravje

KAKOVOSTNA OBRAVNAVA V SKUPNOSTI –POVEZANOST RAVNI ZDRAVSTVENEGA IN SOCIALNEGA VARSTVA

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

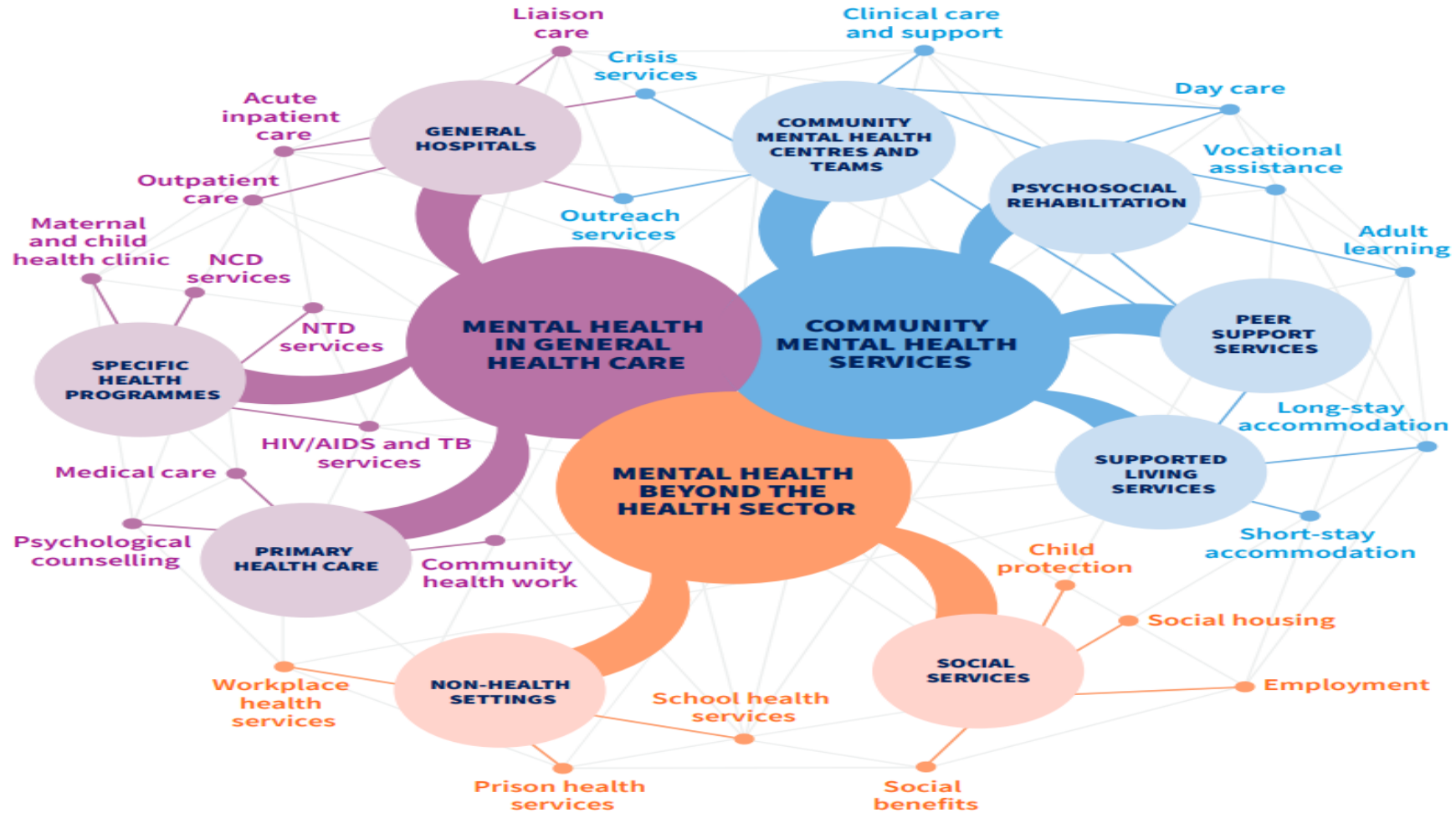

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

WHO - SZO

FIG. 7.1

Model network of community-based mental health services

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Izobraževanje v zdravstvenem in socialnem varstvu ali je čas za integracijo?

- Vse večja specializiranost v medicini in psihiatriji
- Stroke na okopih
- Preveč bremen: COVID, vojne, begunci, povečevanje tesnobe in obupa, čakalne dobe, stigma, zanemarjanje, kršitve človekovih pravic
- Telesne bolezni: potreba po hierarhični obravnavi
- Interdisciplinarnost, povezano delovanje
- Javno zdravstveni pristop
- Antistigmatizacija
- Vrstniška in medsebojna pomoč
- Zagovorništvo in samozagovorništvo
- Timsko delo

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022
<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Tudi laična pomoč

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Slovensko združenje za duševno zdravje

ŠENT - Slovensko združenje za duševno zdravje in Psihiatrična klinika Ljubljana organizirata
IZOBRAŽEVALNI PROGRAM:
SKUPNOSTNA PSIHIATRIJA IN SKUPNOSTNA SKRB

PSIHIATRIČNA KLINIKA LJUBLJANA
UNIVERSITY PSYCHIATRIC HOSPITAL

Namen in opis programa:

V povezavi z visokošolskimi institucijami, uporabniki služb za duševno zdravje in njihovimi svojci ter s strokovnjaki na področju duševnega zdravja smo oblikovali izobraževalni program za strokovnjake, ki delajo z osebami z duševnimi motnjami v skupnosti.

Izobraževalni program organizirata ŠENT - Slovensko združenje za duševno zdravje in Psihiatrična klinika Ljubljana, ki v sodelovanju s sodelavci v skupnosti oblikujeta skupnostne programe dela.

Strokovni delavci, ki se pri svoji delovni praksi srečujejo z ljudmi z duševnimi motnjami, potrebujejo dodatna strokovna znanja o skupnostni skrbi, nujnih posegih in psihosocialni rehabilitaciji na področju duševnega zdravja.

Izobraževalni program izhaja iz deset letnih izkušenj dela na tem področju in vključuje vrhunske strokovnjake, ki so vključeni v teoretično in praktično delo na področjih, ki jih predstavljajo. Program predstavlja nadgradnjo izobraževalnega programa Pomoč in samopomoč osebam v duševni stiski, ki se je v preteklih letih izvajal v organizaciji ŠENT in bil med udeleženci zelo dobro sprejet. Vsebina posameznih modulov je prilagojena potrebam strokovnih delavcev in omogoča interdisciplinarno sodelovanje ter pridobivanje praktičnih in teoretičnih izkušenj pri skupnostnem delu. Program je bil predstavljen strokovnjakom Svetovne zdravstvene organizacije, ki so ga ocenili kot učinkovit model učenja. Metode učenja so dinamično skupinsko delo in učenje preko izkušenj, zato delo poteka v delovnih skupinah. V vse dele programa so vključeni uporabniki storitev kar prispeva k dobremu prepoznavanju njihovih potreb, predstavitvi osebnih izkušenj in borbi proti stigmatizaciji te skupine.

Izbor potrebnih znanj smo oblikovali po vzorih iz tujine in z lastnimi izkušnjami. Program omogoča pridobitev znanj, ki zagotavljajo sodobno nujno in rehabilitacijsko obravnavo oseb z duševnimi motnjami.

Cilji:

- usposobiti strokovnjake različnih strok za kompetentno in usmerjeno sodelovanje v delovni skupini, **za ocenjevanje potreb uporabnikov in njihovo enakopravno vključitev** v proces načrtovanja skrbi, izvajanja in ocenjevanja storitev ter služb,
- usposobiti strokovne delavce za uporabo ustreznih in preverjenih načinov pomoči, za koordiniranje skrbi ter za vrednotenje učinkovitosti pomoči,
- usposobiti udeležence za multidisciplinarno, timsko delo in povezovanje služb na področju duševnega zdravja v korist uporabnika,
- usposobiti udeležence za delo v skupnosti.

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022
<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

1. dan: sreda 2. april 2008

ČAS IZVEDBE	VSEBINA	IZVAJALEC
8:30-8:45	Registracija udeležencev	
8:45-9:00	Pozdrav in predstavitev programa	asist. dr. Zdenka Čebašek – Travnik (varuhinja človekovih pravic) in doc. dr. Vesna Švab (predstojnica Kliničnega oddelka za klinično psihiatrijo)
9:00-10:30	Stigmatizacija pri duševnih motnjah	asist. dr. Zdenka Čebašek – Travnik (varuhinja človekovih pravic)
10:30-10:40	ODMOR	
10:40-12:10	Psihosocialna rehabilitacija in timsko delo	doc. dr. Vesna Švab (predstojnica Kliničnega oddelka za klinično psihiatrijo)
12:10-13:00	ODMOR ZA KOSILO	
13:00-14:30	Duševno zdravje-duševna bolezen: vzroki, znaki in posledice duševnih motenj	Aleksandra Winkler (psihiatrinja)
14:30-14:40	ODMOR	
14:40-16:10	Kriza in kako ukrepamo	asist. mag. Urban Groleger (vodja sprejemnih oddelkov Psihiatrične klinike Ljubljana)

Letni posvet koordinira:

Naročnik:

IZKUŠNJA SOCIALNOVARSTVENIH PROGRAMOV

- Uporabniki kot učitelji
- Osebne zgodbe
- Podajati bazične informacije in doseči strinjanje glede besednjaka
- Uporabiti pričevanja
- Delati na problemih in njihovem reševanju
- Zdržati konflikt
- Sprejeti različnost mnenj
- Osredotočenost na pravice
- specializacije

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022
<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

V 2013

2013

Vesna Švab, Graham Russel, Elizabeth Muschig, Ivan Eržen, Janko Kersnik

Education for community care in Slovenia: European Public Health Education or Training in Skills and Legislation

v 2013 so bili v RS ustanovljeni prvi psihiatrični skupnostni timi v osnovnem zdravstvenem varstvu. Izobraževanje so pripravili: University Plymouth, Slovenski in avstrijski predstavniki NVO (Pro Mente, ŠENT), predstavniki uporabniške organizacije in organizacije svojcev in predstavniki Univerze v Ljubljani ter v Mariboru.

Osnutek programa je bil poslan predstavnikom širši skupini uporabnikov storitev, Katedri za družinsko medicino in Katedri za javno zdravje UL, Univerzi v Plymouthu. Osnutek so komentirali in smo ga popravili/prilagodili. Prvi izobraževalni program (pilot) so izvedli v ŠENT za prve time v OZV v Sevnici.

Izobraževanje so ostro kritizirali predstavniki psihiatričnih bolnic.

Postopoma ga je prevzel NIJZ, kjer poskušamo ohraniti osnovno strukturo.

V zadnjem letu se interdisciplinarni pristop skuša vse bolj nadomeščati z moduli za posamične strokovne skupine. Izobraževanje se nepretrgoma evalvira glede zadovoljnosti, ki je visoka.

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

IZKUŠNJE IZ CENTROV ZA DUŠEVNO ZDRAVJE- od 2018

Identifikacija potrebnih skupnih znanj:

- Stigma in diskriminacija
- Človekove pravice ljudi z duševnimi motnjami in CRPD
- Splošna psihopatologija
- Zdravljenje in rehabilitacija
- Osnove prve pomoči
- Komunikacija z človekom v duševni stiski, prepoznavanje samomorilne ogroženosti
- Prepoznavanje nevarnega vedenja
- Ocena potreb
- Načrtovanje obravnave, timsko delo
- Poznavanje specifičnih kompetenc poklicnih skupin
- Javnozdravstveni pristop
- Osnove zdravstvene nege in učenja vsakdanjih ter socialnih veščin...

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKE METODE

- Prepoznati že obstoječe kompetence
- Diskusije
- Reševanje problemov
- Zoom srečanja- veščine oblikovanja majhnih skupin
- Osredotočanje na aktualne probleme npr. COVID 19
- Doseči vključenost uporabnikov
- Lastno raziskovanje HOPS

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

DOKAZI: Visoko kakovostna skrb v skupnosti je

IZOBRAŽEVANJE ZA DELO V SKUPNOSTI

- 1) ščiti človekove pravice;
- 2) Ima javnozdravstveni fokus;
- 3) Podpira uporabnike pri okrevanju
- 4) Uporablja učinkovite intervencije, ki so podprte z dokazi in cilji pacienta
- 5) Promovirajo široko mrežo podpore v skupnosti
- 6) Uporablja izkušnje ljudi, ki so doživeli duševne motnje in uporabljali službe za duševno zdravje

Keet et al. BMC Psychiatry (2019) 19:174 <https://doi.org/10.1186/s12888-019-2162-z>: EuComs

Thornicroft, G., & Tansella, M. (2008). *Better Mental Health Care*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511544347

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

OSNOVNE PRILAGODITVE

- ANTISTIGMA
- JAVNO ZDRAVSTVENI PRISTOP
- POVEZANO DELOVANJE
- ČLOVEKOVE PRAVICE
- MEDSEBOJNA POMOČ

Guidance on community mental health services: Promoting person-centred and rights-based approaches (who.int)

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022

<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Letni posvet koordinira:

Letni posvet o izobraževanju odraslih 2022
<https://web.acs.si/2022>

Naročnik:

